

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. P.**, proti žalovanému: **Magistrát města Kladna**, odbor výstavby, se sídlem náměstí Starosty Pavla 44, Kladno, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 6. 2006, č. j. Výst.1057/06/Če/330, ze dne 31. 7. 2006, č. j. Výst.3443/06/Če/330, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 103,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl kasační stížností z 13. 1. 2009 shora označené usnesení Krajského soudu v Praze, jímž mu krajský soud odňal dříve přiznané osvobození od soudních poplatků a zároveň zamítl jeho žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení téhož soudu ze dne 18. 9. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 78.

V kasační stížnosti z 13. 1. 2009 stěžovatel napadá usnesení krajského soudu pro jeho nezákonnost. Uvádí, že krajský soud stěžovateli odňal osvobození od soudních poplatků, ačkoliv usnesení Městského soudu v Praze z 8. 1. 2007, č. j. 7 Ca 223/2006 - 16, jímž bylo osvobození původně přiznáno, je pravomocné. Dále též s odkazem na ust. § 11 odst. 1 písm. g) a odst. 3 písm. f) zákona č. 549/1991 Sb. uvádí, že řízení je ze zákona osvobozeno od soudního poplatku. Odůvodnění napadeného usnesení považuje za nedostatečné, neboť není uvedeno, jaká z podmínek pro osvobození od soudního poplatku není naplněna. Též připomíná, že v prohlášení o majetkových poměrech uvedl, že dluží celkem 63 325,60 Kč, a právě ve výši svého dluhu spatřuje důvod pro osvobození od soudních poplatků. Napadené usnesení krajského soudu považuje stěžovatel za důkaz podjatosti soudkyně Olgy Stránské, na niž upozorňoval již ve svém dopise krajskému soudu z 11. 12. 2008 a pro kterou se měla soudkyně „sama

vyloučit“ z projednávání věci. Závěrem pak stěžovatel navrhuje napadené usnesení krajského soudu zrušit a ukončit tak „mafianství soudů v ČR, které nemá žádné meze“.

Krajský soud odňal stěžovateli napadeným usnesením osvobození od soudních poplatků podle ust. § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť dospěl k závěru, že poměry stěžovatele se změnil tak, že nyní již osvobození od soudních poplatků neodůvodňují. Stěžovatel je starobním důchodcem a jeho důchod v době přiznání osvobození od soudních poplatků činil 9425 Kč. Dne 18. 11. 2008 však krajský soud zjistil ze stěžovatelem předloženého „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „potvrzení o majetkových poměrech“), že v současné době je výše stěžovatelova starobního důchodu 13 868 Kč. Taková výše příjmů je dostatečná pro zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti, který v konkrétní věci činí 3000 Kč. Poněvadž nebyla splněna podmínka existence předpokladu osvobození od soudních poplatků (ust. § 35 odst. 8 s. ř. s.), soud nemohl vyhovět stěžovatelově návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být účastník pro řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, nemá-li sám vysokoškolské vzdělání nebo jej osoba s takovým vzděláním zastupuje. Ovšem v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti by bylo nelogické na naplnění této podmínky řízení trvat, protože by se jednalo o řetězení téhož problému. Posouzení majetkových poměrů žadatele a vyhovění žádosti o osvobození od soudních poplatků je totiž podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. jedním z předpokladů pro ustanovení zástupce pro řízení, což se vztahuje i k povinnému zastoupení v řízení o kasační stížnosti (k tomu srov. ustálenou judikaturu NSS, např. č. j. 9 As 43/2007 - 77, www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud proto i přes nedostatek právního zastoupení v řízení pokračoval. V kasační stížnosti uplatňuje důvody, které lze podřadit pod důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jde tedy o důvod přípustný podle § 104 odst. 4 téhož zákona. Nejvyšší správní soud za této situace napadené usnesení krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Předně Nejvyšší správní soud považuje za nutné vyjádřit se k přípisu stěžovatele ze dne 13. 3. 2009 (Nejvyššímu správnímu soudu doručen 17. 3. 2009). Stěžovatel jím reagoval na informaci Nejvyššího správního soudu o probíhajícím řízení o kasační stížnosti podané 13. 1. 2009. Stěžovatel uvedl, že žádá Nejvyšší správní soud, aby tato „kasační stížnost nebyla projednávána, a to z důvodu že ještě nebyla projednána předchozí kasační stížnost proti usnesení č. j. 44 Ca 136/2007 - 78 ze dne 18. 9. 2008, proti kterému byla podána kasační stížnost dne 6. 10. 2008.“

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil, že usnesením ze dne 18. 9. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 78, krajský soud odmítl stěžovatelovu žalobu podle ust. § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť dospěl k závěru, že stěžovatel nevyčerpal ve správním řízení všechny dostupné opravné prostředky a jeho žaloba je tak nepřipustná. Toto usnesení skutečně stěžovatel napadl kasační stížností z 6. 10. 2008 (podanou k poštovní přepravě týž den) a domáhal se zrušení napadeného usnesení pro jeho nezákonnost. Krajský soud dosud nepostoupil uvedenou kasační stížnost Nejvyššímu správnímu soudu k projednání.

Dále je ze soudního spisu zřejmé, že krajský soud stěžovatelovu kasační stížnost ze 6. 10. 2008 obdržel a začal činit úkony, které s. ř. s. předvídá v ust. § 108 odst. 1 - odstraňovat vady podání, které měla kasační stížnost. Tak usnesením z 8. 10. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 87,

vyzval stěžovatele k předložení dalšího (chybějícího) vyhotovení kasační stížnosti a zejména jej vyzval, aby si zvolil zástupce pro řízení o kasační stížnosti s vysokoškolským právnickým vzděláním (ve smyslu požadavku zakotveného v ust. § 105 odst. 1 s. ř. s.). Na usnesení soudu stěžovatel reagoval 24. 10. 2008 a soudu sdělil, že jeho právní zástupce JUDr. Nedvěd mu zastupování vypověděl, a současně požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti ze 6. 10. 2008. Následně krajský soud stěžovatele vyzval, aby předložil vyplněné potvrzení o majetkových poměrech (usnesení ze 7. 11. 2009, č. j. 44 Ca 136/2007 - 90). Stěžovatel 18. 11. 2008 soudu vyplněný formulář zaslal a zároveň v průvodním dopise jako P. S. uvedl, že předsedkyně senátu Olga Stránská rozhodovala již v jiném jeho sporu (sp. zn. 44 Ca 72/2003), který nezákonně vyřešila a může být tedy ve věci podjatá. Krajský soud v usnesení z 21. 11. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 101, vyzval stěžovatele, aby soudu objasnil, zda svou poznámkou o soudkyni Olze Stránské (v dopise z 18. 11. 2008) mínil vznést námitku podjatosti této soudkyně. Stěžovatel 11. 12. 2008 uvedl, že námitku podjatosti nevznáší, ač podjatost soudkyně předjímá, a zopakoval důvody vedoucí jej k tomuto závěru (účast na rozhodování ve věci sp. zn. 44 Ca 72/2003). Dne 20. 12. 2008 krajský soud vydal nyní napadené usnesení č. j. 44 Ca 136/2007 - 103. Tímto rozhodnutím krajský soud odňal dříve přiznané osvobození od soudních poplatků a zároveň zamítl stěžovatelovu žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti ze dne 6. 10. 2008 proti usnesení ze dne 18. 9. 2008, č. j. 44 Ca 136/2007 - 78.

Nejvyšší správní soud tedy shledal, že krajský soud nijak nepochybil ve svém procesním postupu tím, že kasační stížnost stěžovatele z 6. 10. 2008 nepostoupil dosud Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí. Krajský soud totiž nejprve činil úkony, jimiž se snažil odstranit vady kasační stížnosti z 6. 10. 2008, zejména nedostatek právního zastoupení stěžovatele, jenž je nezbytnou podmínkou přípustnosti kasační stížnosti (srov. § 105 odst. 2 s. ř. s.). V rámci těchto úkonů krajský soud vydal nyní přezkoumávané usnesení týkající se otázky osvobození od soudních poplatků. Jelikož stěžovatel toto usnesení napadl kasační stížností z 13. 1. 2009, je třeba nejprve rozhodnout o této kasační stížnosti, neboť bez rozhodnutí v otázce osvobození od soudních poplatků nelze přistoupit k rozhodnutí o kasační stížnosti z 6. 10. 2008 směřující proti rozhodnutí ve věci samé (odmítnutí žaloby). Z tohoto důvodu musí tedy být nejprve projednána kasační stížnost podaná 13. 1. 2009.

Nejvyšší správní soud se posléze zabýval otázkou, zda shora citované vyjádření stěžovatele z 13. 3. 2009 má považovat za zpětvzetí kasační stížnosti z 13. 1. 2009. Nejvyšší správní soud posoudil stěžovatelovo podání podle jeho obsahu (v souladu s ust. § 41 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s ust. § 64 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že stěžovatel byl ve svém vyjádření veden přesvědčením, že jeho kasační stížnost z 6. 10. 2008 měla být projednána před kasační stížností z 13. 1. 2009. Tento jeho předpoklad byl mylný, jak bylo právě vysvětleno. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že pokud by vyjádření stěžovatele z 13. 3. 2009 považoval za zpětvzetí kasační stížnosti a řízení zastavil (podle ust. § 47 písm. a) s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.), vyvolal by účinky, jež stěžovatel vyvolat nezamýšlel; v případě zastavení řízení o kasační stížnosti z 13. 1. 2009 by totiž nebylo již nikdy možno přezkoumat toto konkrétního usnesení krajského soudu (č. j. 44 Ca 136/2007 - 103). V této souvislosti ještě Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovatel není v řízení zastoupen zástupcem s právním vzděláním, je tedy třeba jeho procesní úkony vykládat tak, aby byla jeho (procesní) práva v největší možné míře chráněna. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že ve stěžovatelově zájmu je věcné projednání jeho kasační stížnosti z 13. 1. 2009. Nejvyšší správní soud tedy rozhodl projednat kasační stížnost z 13. 1. 2009 věcně.

Při přezkoumávání zákonnosti napadeného usnesení se Nejvyšší správní soud nejprve zaměřil na tu část napadeného rozhodnutí, v němž krajský soud stěžovateli odňal dříve přiznané osvobození od soudních poplatků (výrok I. napadeného usnesení).

Stěžovatel napadenému usnesení krajského soudu vytýká, že je nezákonné, neboť vedené řízení je od soudních poplatků osvobozeno ze zákona (§ 11 odst. 1 písm. g/ a odst. 3 písm. f/ zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích). S touto námitkou nemůže Nejvyšší správní soud souhlasit; ostatně obsahově stejnou námitku již v jiných věcech stěžovatele vedených před zdejším soudem několikrát odmítl (srov. např. rozsudky č. j. 3 Ans 4/2006 - 28 ze dne 2. 10. 2007 nebo č. j. 6 Ans 4/2008 - 67 ze dne 17. 7. 2008; dostupné na www.nssoud.cz). Stěžovatelem namítané ustanovení dopadá na „řízení ve věci náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem“, tedy na řízení vedená před civilními soudy. Žaloba podaná stěžovatelem je projednávána před soudy ve správním soudnictví a stěžovatel se domáhá zrušení správních rozhodnutí.

Dále pak stěžovatel namítá, že výše jeho dluhů odůvodňuje osvobození od soudních poplatků, neboť nemá dostatečné prostředky k hájení svého práva před soudem. Krajský soud naopak uvedl, že výše stěžovatelových příjmů je k zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč dostatečná. Nejvyšší správní soud neshledal ani tuto stěžovatelovu námitku důvodnou.

V soudním řízení je uložena povinnost zaplatit poplatek tomu z účastníků, jenž podává návrh na jeho zahájení. Důvodem zpoplatnění soudního řízení je snaha ušetřit soudní soustavu neuvážených návrhů na zahájení řízení; platí zde úvaha, že, je-li podání návrhu spojeno s poplatkovou povinností, návrhvatel jej pečlivěji uváží. Naproti tomu však Listina základních práv a svobod zaručuje každému právo na přístup k soudu (čl. 36 Listiny základních práv a svobod), je tedy vyloučeno, aby někomu bylo odepřeno soudní řízení (a rozhodnutí) z toho důvodu, že není schopen zaplatit soudní poplatek. Takto nepodmíněný ústavní imperativ je konkrétně proveden v rovině jednotlivých procesních předpisů mimo jiné prostřednictvím individuálního osvobození od soudních poplatků. Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích, znemožňujícím ve svém důsledku právo každého na přístup k soudu. Konkrétně soudní řád správní v ust. § 36 odst. 3 stanoví, že účastník řízení může být od soudních poplatků osvobozen, nemá-li dostatečné prostředky. Je-li osvobození účastníka přiznáno, může jej předseda senátu kdykoliv odejmout, pokud se ukáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují (§36 odst. 3, poslední věta, s. ř. s.).

V daném případě bylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků Městským soudem v Praze (usnesení z 8. 1. 2007, č. j. 7 Ca 223/2006 - 16) za situace, kdy v potvrzení o majetkových poměrech uvedl, že pobírá důchod ve výši 9425 Kč a výše jeho dluhů činí celkem 40 895,60 Kč. V době rozhodnutí krajského soudu pak výše stěžovatelova důchodu jako jeho jediného příjmu činila 13 868 Kč a celková výše dluhů 63 325,60 Kč. Soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti činí 3000 Kč (položka 15 Sazebníku poplatků, příloha zákona č. 549/1991 Sb.). Nejvyšší správní soud při posouzení situace stěžovatele souhlasí s názorem krajského soud, byť stručně odůvodněným, že stěžovatelovy poměry mu nebrání v možnosti uplatnit jeho právo na podání kasační stížnosti. Krajský soud ve svém rozhodnutí zohlednil změněnou výši stěžovatelových příjmů a porovnal ji s výší soudního poplatku za konkrétní procesní úkon. Pokud se jedná o dluhy stěžovatele, Nejvyšší správní soud podotýká, že se podle prohlášení stěžovatele jedná o dluhy mající původ v soudních řízeních, jež stěžovatel vede (náklady právního zastoupení a náhrada nákladů řízení). Nejedná se tedy o závazky,

kteřé by vyvstávaly ze zajiřt'ování stěžovatelových základních životních potřeb. Nejvyšří správní soud tedy stěžovatelovu námitku odmítl jako nedůvodnou.

Nejvyšří správní soud pak konečně nemůžé souhlasit ani se stěžovatelovou námitkou, že rozhodnutí krajského soudu o odnětí osvobození od soudních poplatků je nezákonné, neboť toto osvobození bylo přiznáno pravomocným usnesením Městského soudu v Praze z 8. 1. 2007, č. j. 7 Ca 223/2006 - 16. Toto usnesení nabylo právní moci 12. 1. 2007. Rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků je rozhodnutím svou povahou dočasným, které lze v případě změny okolností důležitých pro toto rozhodnutí přehodnotit, to ostatně předpokládá i ust. § 36 odst. 3 s. ř. s.; takové rozhodnutí tedy sice nabývá právní moci, nevytváří však překážku věci pravomocně rozsouzené. Krajský soud tedy nyní přezkoumávaným rozhodnutím nijak nepochybil, když stěžovateli odňal dříve přiznané osvobození od soudních poplatků.

Pokud se jedná o zákonnost výroku II. napadeného usnesení - zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti z 6. 10. 2008 - Nejvyšří správní soud uvádí: Nejvyšří správní soud poté, co se vypořádal s námitkami stěžovatele shora uvedeným způsobem, konstatuje, že krajský soud ve svém rozhodnutí správně aplikoval ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Zákon umožňuje předsedovi senátu ustanovit zástupce takovému účastníkovi, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Pokud je tato základní podmínka naplněna, pak soud zástupce ustanoví, je-li to nezbytné k ochraně práv účastníka. Krajský soud seznal, že u stěžovatele nejsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a proto není splněna základní podmínka pro ustanovení zástupce. Z tohoto důvodu nebylo již třeba, aby se krajský soud zabýval i naplněním druhé podmínky pro ustanovení zástupce.

Nejvyšří správní soud pak v postupu krajského soudu neshledal ani zmatečnosti, které stěžovatel spatřuje v údajné podjatosti soudkyně Olgy Stránské. Soud nejdříve zdůrazňuje, že stěžovatel byl krajským soudem tázán, zda uplatňuje námitku podjatosti vůči soudkyni, přičemž soudu sdělil, že námitku nevznáší. Stěžovatel tedy nyní nemůžé namítat, že soudkyně ve věci rozhodovala, ač byla podjatá, když sám výslovně vyloučil možnost iniciovat řízení o námitce podjatosti ve smyslu ust. § 8 odst. 5 s. ř. s. Je sice pravda, že rozhodující soudce je oprávněn (a zároveň povinen), zjistí-li důvod své podjatosti, oznámit tuto skutečnost předsedovi soudu (ust. § 8 odst. 3 s. ř. s.); v posuzované situaci však soudkyně Olga Stránská takový důvod nezjistila. Nejvyšří správní soud pak neshledal její postup vadný; není v právě probíhajícím řízení oprávněn posuzovat případné důvody podjatosti soudkyně meritorně, avšak ze soudního spisu nejsou patrné žádné důvody k pochybám o její podjatosti. Nejvyšří správní soud tedy neshledal ani námitku zmatečnosti řízení před krajským soudem jako opodstatněnou.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšří správní soud shledal podanou kasační stížnost nedůvodnou a zamítl ji.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšří správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalovanému, tomu však, jak soud zjistil ze spisu, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2009

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu